

Täysistunto

Tiistai 28.2.2017 klo 14.02—15.45

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kaivoslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 10/2017 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Keskustelu

14.04 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nykyisen kaivoslain kokonaisuudistus toteutettiin perusteellisen valmistelun jälkeen 2011. Lain keskeisenä tavoitteena on kaivostoiminnan ja malminetsinnän edellytysten turvaaminen kestävän kehityksen periaatteitten mukaisesti. Laissa on huomioitu kansalaisvaikuttamista koskevat vaatimukset, kuntien vaikutusmahdollisuudet ja oikeusturvan toteutuminen. Saatu kokemus on kuitenkin osoittanut jotkin lupamenettelyt ylimitoitetuiksi ja tarpeettoman raskaiksi.

Esityksen keskeiset muutokset koskevat kaivosturvallisuuslupaa, malminetsintälupaa ja tarvittavien selvitysten ajoitusta. Esityksellä ei kuitenkaan olla muuttamassa lupa-arvioinnin sisältöä tai hakemuksen sisällöllisiä vaatimuksia. Kaivosturvallisuuslupan tarve on ilmeinen uutta kaivosta luvitettaessa. Jos toimivaan kaivokseen tarvitaan lisäalueita, ei alueen käyttötarkoitus välttämättä aiheuta uuden kaivosturvallisuuslupamenettelyn tarvetta. Kaivosturvallisuuslupan tarve voitaisiin siis tapauskohtaisesti arvioida kaivoslupaa myönnettäessä. Kaivosturvallisuuslupamenettelyn osalta lakia esitetään muutettavaksi myös siten, että kaivosviranomainen pyytäisi tarpeelliset lausunnot toimialallaan yleistä etua valvovilta viranomaisilta, eli laissa ei lueteltaisi lausujatahoja. Tällä vältettäisiin turhat lausuntopyynnöt, jotka rasittavat viranomaisia, ja laki olisi joustava ajatellen valtionhallinnon ja viranomaiskentän tulevia muutoksia.

Malminetsintäluvan luopumishakemuksen menettely on nykyisessä laissa vastaava menettely kuin uuden malminetsintäluvan anominen. Esitämme luopumismenettelyn muuttamista ilmoitusmenettelyksi. Tämä selkeyttäisi juridisesti ajankohtaa, jolloin luopuminen tulee voimaan. Luopumisilmoituksen käsittelystä ei tehtäisi kuulemistä, millä olisi vaikutusta yritykselle aiheutuviin kustannuksiin sekä viranomaisten työtaakkaan. Ilmoitusmenettelyyn siirtyminen ei muuttaisi luvanhaltijan vastuuta korvata aiheutetut vahingot ja haitat. Luvan raukeamisesta tehtäisiin edelleenkin kaivosviranomaisessa valituskelpoinen viranomaispäättös ja siitä tiedotettaisiin asianmukaisesti.

Vaadittavien selvitysten osalta lakimuutos toisi mahdollisuuden toimittaa hakemukseen liittyvä Natura 2000 -arviointi tai yva-selostus myöhemmin täydennykseksi. Dokumentit

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2017 vp

tulisi toimittaa kuitenkin ennen hakemuksen kuulemismenettelyä. Tämä parantaisi näiden dokumenttien laatua ja kattavuutta ja edistäisi ympäristövaikutusten huomiointia hanke-suunnittelussa.

Muutoksilla ei ole vaikutusta toimintaan, toiminnan ympäristövaikutuksiin, eikä esityksellä heikennetä asianomaisten vaikuttamismahdollisuuksia tai osallistumista hankkeiden lupamenettelyihin. Esityksessä on tehty yksi yhdestä -arviointi eli arvioitu yrityksille koituvia säästöjä hallinnollisen taakan keventyessä. Esitetyillä muutoksilla puretaan yrityksiin kohdistuvaa sääntelytaakkaa. Muutosten merkitys on pk-yrityksille suhteessa merkittävämpi kuin suuremmille toimijoille. Muutoksilla vähennetään myös viranomaisten työtaakkaa: resursseja uudelleenkohdistamalla voidaan kehittää ja parantaa viranomaispalveluja. Se on varmasti meidän kaikkien yhteinen tahtotila.

14.08 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä ja myöskin seuraavassa esityksessä listalla on kyse myöskin normien sujuvoittamisesta kaiken muun ohella. Tässä jo aikaisemmin kullanhoidon byrokratiaa purettiin aivan oikein. Tässä on kysymys siitä, että kaivoslakia uudistetaan nyt toisessa osassa ja sujuvoitetaan malminetsintää ja kaivostoimintaa tarpeettomalta byrokratialta silti lain oleellista sisältöä muuttamatta. Normien sujuvoittaminen ja byrokratian purkaminen — siitä on aina puhuttu, viime vaalikaudellakin paljon, mutta ei syntynyt tuloksia. Nyt me näemme, että jo 300 normia on purettu tai sujuvoitettu, ja tämä tie nyt jatkuu. Se on konkreettista työtä, mitä ministeri Lintilä ja hänen edeltäjänsä ovat tässä tekemässä, ja annan täyden tunnustuksen.

14.09 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! On hyvä asia, jos menettelyjä sujuvoitetaan, mutta on toisaalta oltava sitten hyvin tarkkana, ettei heitetä lasta pesuveden mukana. Otan esille kaksi asiaa tästä hallituksen esityksestä.

121 §:ssä, johon ministeri Lintiläkin viittasi, annetaan kaivosviranomaiselle harkintavaltaa, edellyttäkö kaivoksen laajentaminen uutta kaivosturvallisuuspäätöstä tai voimassa olevan luvan tarkentamista. Jotta tästä seuraisi todellisuutta, joka kunnioittaa oikeusvaltion periaatteita, laissa pitäisi kuitenkin määritellä ehdot, millä ehdoin tätä harkintaa voidaan suorittaa, koska kaivosten laajennukset saattavat olla suuriakin. Mielestäni sen ei pitäisi olla pelkästään viranomaisen yksilöllisen harkinnan varassa.

Toinen asia, josta kansalaispalautteessa itselleni on esitetty huolta, on tämä, että Natura 2000- ja yva-selvitykset voisi palauttaa vasta lupahakemuksen jälkeen mutta ennen luvan myöntämistä. On mielestäni varmistettava se, että ne, jotka haluavat tehdä muistutuksia, saavat kuitenkin tarvittavat tiedot ajoissa, jotta ei kävisi niin, että siinä vaiheessa, kun lupahakemukseen ei voi enää tehdä muistutuksia, tulisi tätä tietoa Natura 2000- ja yva-selvityksistä ja näin ollen se tieto jäisi kansalaisilta käyttämättä, kun he yrittävät siihen hankkeeseen vaikuttaa.

14.11 Markus Mustajärvi vas: Arvoisa puhemies! Edellisen kerran, kun kaivoslakia uudistettiin oikein reilummin, vasemmistoliitolla oli siihen liittyen rinnakkaislakialoite. Kylähän tätä kaivostoimintaa, malmin etsintää, malmioitten hyödyntämistä pitää ajatella nimenomaan pitkänä prosessina siitä hetkestä, kun se lähtee liikkeelle, siihen asti, kun kaikki jälkityöt on hoidettu. Ja jos ajatellaan, mitä kunnalle näistä lupaprosesseista aiheutuvia töitä on, niin siellä on asiakirjojen näytteillä pitäminen, kaavalliset tarkastukset, kunnan lausuntojen valmistelu, päätösten perustelu ja itse päätöksenteko. Ja kunnassa voi olla liik-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2017 vp

keellä useita malminetsintäluvapahakemuksia ja myöskin yva-prosesseja. Kuitenkaan lainsäädännössä ei ole määrätty mitään korvausta kunnille maksettavaksi näistä kaikista töistä. Totta kai kunta saa omansa työntekijöitten verojen maksusta, mutta näistä asioista ei makseta mitään. Siinä kohtaa me esitimme kyllä, että sekä malmin etsinnästä että louhinnasta myöskin kaivoksen sijaintikunnalle pitäisi maksaa korvausta kaikesta siitä työstä, mitä se on tehnyt, jotta asianmukaisesti kaivos voitaisiin avata. Kyllä minä olen myöskin näitä lupaprosesseja eteenpäin vievien viranomaisten suusta kuullut, että jopa kansainväliset kaivosfirmat ihmettelevät sitä, että Suomessa ei tällaista kaivosveroa ole olemassa, ja kuitenkin me kaikki tiedämme sen, että ne maaperän rikkaudet voidaan hyödyntää vain yhden kerran.

14.13 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Ilahdun tässä, että olen edellisen puhujan kanssa hyvinkin paljon samoilla linjoilla. Jätin viime viikolla kirjallisen kysymyksenkin tästä aiheesta, nimenomaan kaivosverosta, juuri siitä, että aika harvat maat sallivat näin helpon hyödyntämisen ilman selkeitä korvauksia. Löysinkin tästä sitten vuodelta 2012 kansanedustajan kysymyksen, ja silloin valtiovarainministeri Urpilainen vastasi, että tätä selvitetään mahdollisia jatkotoimia varten valtiovarainministeriössä ja kartoitetaan asiaa ja etsitään alustavia veromalleja. Tällaista ei kuitenkaan ole nyt näkynyt. Olisinkin kysynyt ministeriltä, onko teillä tiedossa, miten asia etenee. Tämä on näköjään sinne hautautunut, vaikka valtiovarainministeri Urpilainen näin silloin kertoi vastauksessaan.

Ja toinen on tämä edustaja Mustajärven esille tuoma ongelma kunnissa. Siellä on hyvin paljon myös pölyä, melua, omaisuuden arvonalennusta. Kunnille tosiaan tulee lupamaksut, ja siinäpä se sitten on — ja tietysti työllistäminen. Kaikki muut haitat ja rasitteet, kuten infran rakentaminen ja turvallisuuden miettiminen, jäävät kuntaan. Itsekin olen meidän kiinteistötoimen kanssa jutellut, ja on toivottu, että joitakin korvauksia saataisiin.

Ymmärrän, että normeja sujuvoitetaan ja työtä halutaan tehdä, mutta ne pitää tehdä tasapainossa siten, että myös kuntaan ja valtiolle tulee niistä riittävät korvaukset. Näissä on kuitenkin myös ympäristöllisiä kysymyksiä, jotka tulee huomioida, ja asukkaiden asumisviihtyvyys.

Siis summa summarun: onko näitä korvauksia mietitty, vai onko se vain aina puheen helinää?

14.15 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Mitä tulee kaivosveroon, niin siinä mielessä se tietysti olisi hyvä asia, että tiedämme lukuisia tapauksia, joissa kaivokset eivät ole pystyneet selvittämään sitten lopullista tilaa. Kun kaivostoiminta on lopetettu, siellä on myyty yrityksiä edelleen ja varsinaisilla omistajilla ei rahaa sitten asioitten kuntoon laittamiseen ole ollut ja näin valtio siitä joutuu huolehtimaan. Mutta sinänsä verotulojahan myöskin kuntaan tulee toki valtionosuuksina ja kiinteistöverotuloina, ettei tämä kunnille hyödytöntä ole. Luulenpa, että lähes joka ainut kunta Suomessa olisi riemusta kiljuen ottamassa kaivoshanketta omaan kotipitäjäänsä.

Mutta mitä tulee tähän normienpurkuehdotukseen, minusta on erittäin hyvä asia, että näitä kautta linjan kaikissa ministeriöissä viedään eteenpäin. Tässäkin norminpurussa on laskettu 95 000 euron arvosta vuosisäästöä yrityksiin kohdistuvassa sääntelytaakassa vuosisatasolla, mutta tämä turha työ on rasittanut myös viranomaisia, ja nyt siellä taholla voidaan keskittyä tuottavampiin ja järkevämpiin toimiin, esimerkiksi ympäristön tilan tark-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2017 vp

kailuun ja siihen, että myös ennakkotarkistukset olisivat sitä luokkaa, ettei Talvivaaran kaltaisia ilmiöitä jatkossa enää tulisi.

On hienoa, että vuosittaisten kaivoskarttojen toimittamisvelvollisuus poistuu ja Natura-tilanne ei heikkene. Vaikka selostuksen toimittamisajankohta joustavoitetaan, niin ympäristönsuojelun taso tässäkin tilanteessa ei heikkene.

14.17 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa puhemies! On tärkeää muistaa, kun keskustellaan kaivoksista, että vaikka viime vuosina onkin ehkä ollut negatiivisempia esityksiä julkisuudessa, niin silti Suomessa toimii kymmeniä varsin tuottavia ja hyvin asiansa hoitavia kaivoksia ja niille seuduille varsin tärkeitä elinkeinotoimijoita. Toki lainsäädännön täytyy olla tiukka ja korkeatasoinen ja ympäristönormien oltava aina kärkeä.

On hyvä muistaa, että tässä esityksessä, kuten täällä on jo mainittu, nyt ei ympäristövaikutuksiin tai lupa-arviointeihinkaan puututa vaan koetetaan enemmänkin sitten sitä sujuvoittamista saada sinne normibyrokratian purun tasolle: kaivoskarttakysymyksiin, kaivos-turvallisuusasiaan tai ilmoitusmenettelyihin, miten vaikkapa malminetsintäluvut raukeavat.

On kuitenkin selvä asia, että me olemme samankaltaisella mineraaliväyhytyksellä naapurimaidemme kanssa, erityisesti Ruotsi on meille tärkeä kilpakumppani. Kuinka ministeri nyt ajattelee: riittääkö tämä sujuvoittaminen saamaan meitä samalle viivalle Ruotsin kanssa? Siellä on huomattavasti nopeammin saatu kaivoshankkeita liikkeelle.

Ehkäpä tähän kaivosverokeskusteluun: Muutama vuosi sitten puhuttiin myös rahaston merkityksestä. Onko tätä harkittu työ- ja elinkeinoministeriössä? Mutta varsinainen kysymys on siis siitä, riittääkö tämä saattamaan meidät samalle tasolle Ruotsin kanssa vai onko olemassa joitakin muitakin suunnitelmia vielä, millä sitten myös sitä lupamenettelyä saataisiin nopeutettua.

14.18 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kaivoslain muuttaminen sinänsä on positiivinen asia ja on linjassa hallitusohjelman kanssa, eli byrokratiaa puretaan, turhia papereita vähennetään, mikä on erittäin tervetullut ilmiö. Kaivoslain kyseessä olleen nostan kuitenkin esille sen, että meillä on Suomessa semmoinen järjestelmä nyt, että, kuten kaikki tiedämme, kaivostoiminta on valtavan pääomavaltaista toimintaa. Eli tarvitaan suuri tukku rahaa ennen kuin pystyy yleensä edes tutkimuslupaa hakemaan ja sen jälkeen tutkimaan ja sitten mahdollisesti saamaan vielä kaivospiirin perustetuksi ja kaivostoiminnan aloitetuksi.

Tähän liittyy se ongelma, mikä minun mielestäni Suomen kansantalouden kannalta on jättäjäismäinen virhe, että kaikki suomalaiset isot kaivostoimijat ovat lopettaneet kaivostoiminnan. Muutamia pieniä junioriyhtiöitä toimii toki, ja Keminmaassa kaivos, joka louhii siihen viereiseen roosterästehtaan raaka-ainetta. Mutta iso kuva on se, että meillä Suomen kallioperä on äärimmäisen rikas, sisältää paljon malmeja, mutta kaikki se malmista tuleva hyöty liukuu ulkomaisten sijoittajien käsiin, esimerkkinä vaikka Sodankylän lähellä oleva Sakatin malmiesiintymä, jonka amerikkalainen Anglo American, yksi suurimpia kaivosyhtiöitä, on varannut itselleen, ja sehän on Natura-alueella. Kuten tiedämme, Suomessa on Natura-alueita, jotka perustettiin nimenomaan sellaisille alueille, joissa saataisi potentiaalisia esiintymiä löytyä. Tässä on esimerkki siitä, mihin se johtaa. No, sehän johtaa siihen, että kun on paljon tällaisia suojelualueita ja valtavan rikkaita esiintymiä, ainoastaan suurilla ja kansainvälisillä toimijoilla on mahdollisuus perustaa sinne kaivos ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2017 vp

lähteä sitä tutkimaan, hankkia sinne luvat, jotka maksavat maltaita, ja sen jälkeen saada sinne se toimintalupa. Se voi kestää vuosikymmeniä, mutta ainoastaan suurilla kaivosyhtiöillä on siihen varaa, suomalaisilla eri toimijoilla ei kenelläkään. Eli kaikki se kansantalouden lisäarvo, mikä malmista olisi saatavissa, valuu armotta... [Puhemies koputtaa] — Minä tulen puhujapöytäntöön.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Joo, edustaja voisi tulla jatkamaan, 2 minuuttia on kulunut umpeen.

Kiitoksia, arvoisa puhemies! — Suojelualueiden problematiikasta en jaksa olla puhumatta. Asia on nimittäin niin, että esimerkiksi Sakatin esiintymä on minusta aivan kansallinen häpeä. Valtavan rikas malmio, jonka reunaa, äärtä ja rajaa emme edes tänä päivänä tiedä. Aikanaan Outokumpu Osakeyhtiön löytämästä kaivosesiintymästä Rääkkylän Kivisalmesta kuparimalmipalanan geologisissa tutkimuksissa paikannettiin nykyisen Outokummun alueelle, ja sinne perustettiin kuparikaivos, joka on Suomen kansantalouden nostanut lamasta ylös silloin 1900-luvun alusta näihin päiviin. Outokumpu Osakeyhtiön arvo Suomen kansantaloudelle on asiantuntija-arvioiden mukaan vähintään 100 miljardia euroa nykyrahassa — vähintään. Se on paljon enemmän, kun siihen liittyy paljon innovaatioita, teknologiaa ja patenteja, jotka muuten edelleen ovat voimassa, muun muassa Outokumpu Osakeyhtiön perustama, keksimä ja kehittämä liekkisulatusmenetelmä.

Tätä innovaatiota ja tätä talouden moottoria me suomalaiset emme ole osanneet käyttää. Kuten Sakatissa teimme: annoimme sen koko valtavan esiintymän amerikkalaisille. Joku suojeluintoiliija sitten sanoi täällä, että sehän on Natura-alueella. Niinhän se on Natura-alueella, mutta meillä on EU-säännöt, joiden mukaan Natura-alue voidaan siirtää uuteen paikkaan, korvata toisella alueella ja alkaa louhia malmia, jos kansassa löytyy viisautta aloittaa kaivostoiminta uudestaan ja tehdä hyötyä Suomen kansakunnalle. Mutta nyt nämä annetaan amerikkalaisille ja ulkomaisille toimijoille, joilla on rahaa ja ennen kaikkea aikaa odottaa vaikka maailman tappiin. Ja jos sitten tutkimuslupa on tullut, niin niillä on niin valtava juristiarmeija, että kansainvälisen oikeuden mukaan he pystyvät sitten kyllä odottamaan, ja jonain päivänä se aarre sieltä kaivetaan ylös ja se hyödyttää vain ylikansallisia sijoittajia, ei Suomen kansaa.

Joku puhui täällä kaivosverosta. Eikö olisi parempi jonain päivänä kuvitella asia toisin päin? Me kuvittelemme, että verottamalla ja rajoittamalla yritystoimintaa me luomme tälle kansakunnalle jotakin hyvää. En koskaan ole vielä keksinyt sitä, että jos veroja korotetaan, mitä hyötyä siitä kansakunnalle on. Byrokratia kasvaa ja menetykset kasvavat ja työn tekeminen vaikeutuu. Eikö meidän pitäisi aloittaa oma kaivostoiminta itse uudestaan, laittaa maan asioita kuntoon sitä kautta, että luomme uutta kasvua kansantaloudelle? Esimerkkinä meillä on lännessä: Ruotsissa LKAB toimii niin, että se omistaa malmit, louhii ne kansakunnan hyödyksi, ja mikä onkaan Ruotsin kansakunnan talouden tila tänä päivänä — erittäin hyvinvoiva, kasvava valtio. Siellä louhitaan muun muassa Jällivaarassa, Kiirunassa rautaa, ja se kaikki hyöty, mikä tulee, menee Ruotsin kansalle. Mutta meillä Suomessa kaikki naturoidaan, suojellaan ja tehdään niin vaikeaksi, että tavan suomalaiset yhtiöt eivät lähde siihen oravanpyörään juoksemaan, koska niillä ei ole varaa.

Toivon, että tähän problematiikkaan eduskunta joskus puuttuisi. Tiedän, että ministeri Lintilä on 95-prosenttisesti tästä asiasta samaa mieltä kanssani. Tiedän, että hallitusohjel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2017 vp

ma toki meitä sitoo, mutta jonain päivänä tälle kansakunnalle on ruvettava löytymään järkeä enemmän. Meidän on saatava tämän maaperän rikkaudet käytettyä hyödyksi.

Vanhan, korkeasti arvostamani geologin sanoihin päätän tämän puheenvuoron. Muutamassa seminaarissa, kun joku epäili, onko kaivostoiminta tärkeää, hän päätti puheenvuoronsa erinomaiseen fraasiin, joka on joka sana totta: "Se, mitä emme voi kasvattaa, se meidän on kaivettava. Se, mikä ei yhtiöittämällä tässä maailmassa kasva, on menevä maanpinnan alle ja kaivettava sieltä ylös." Näinhän se asia on, mutta sen kun me ymmärtäisimme. Niiltä, jotka puhuvat, että veroja kiristetään, perustetaan kaivosvero ja sitten ruvetaan elämään herroiksi, toivon, että tähän sanontaan sisältyisi hieman enemmän harkintaa, koska se lienee todistettu maailmassa, että veroja korottamalla ei ole kovin paljon mitään hyvää tässä maailmassa tehty.

14.25 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! En rupea väittämään, kuinka moni prosenttisesti ministeri Lintilä on kanssani samaa mieltä. On hyvä, että jossain on hyvät ohjurit ja niin edelleen, voidaan suunnata poliittisesti tätä keskustelua. Mielestäni on hyviä edellytyksiä ja hyvä tahtotila.

Olisin kuitenkin toivonut, että tässä yhteydessä, kun nyt puhutaan kaivosverosta tai jostakin muusta, olisi pystytty tuomaan kaivostoimintaan jälkihoito huomattavasti keskeisemmin. Tällä hetkellä osa kaivostoimijoista sanoo, että laki edellyttää jälkihoitoon vähemmän rahaa kuin he ovat varanneet rahaa. Silloin tässä on selvä gäppi, kun meillä tässä omassa lainsäädännössä liittyen siihen, mitä kaivostoiminnan lopettamisen jälkeen tapahtuu kaivosalueella, varataan liian vähän rahaa.

Kaivostoiminta on erittäin pääomasidonnaista, edustaja Hoskosella oli erittäin hyvä näkemys tästä, että meidän pitää ottaa tämä omiin käsiin, (Hannu Hoskinen: Totta kai!) mutta Suomessa, joka on tällä hetkellä edelleen rikkaampi kuin koskaan, ei semmoisia pääomia vain näytä olevan, että niin riskipitoiseen bisnekseen olisi halukkuutta sijoittaa. Jo ennen kuin nähdään, onko kyseessä malmio, kaivosyhtiöt varaavat kymmeniä miljoonia euroja siihen pelkkään tutkimiseen.

Nyt pitää nähdä metsä puilta. Me — varmasti täällä nykyiset hallituspuolueet, edellinen oppositio ja niin edelleen — olemme olleet ajamassa sitä, että Suomeen olisi pitänyt perustaa kaivosrahasto, mikä olisi ollut tie siihen, että Suomi Oy olisi ollut mahdollinen kaivostoiminnan käynnistäjä. Tätä kuitenkin ei edellisessä hallituksessa eikä tässä hallituksessa ole pystytty edistämään. Uskoisin, että tätä kautta tämä erittäin riskipitoinen liiketoiminta ja erittäin isoilla kustannuksilla jo etsinnässä oleva toiminta olisi voitu saada ehkä lähemmäksi kansaa. Onko se kaivosvero sitten ratkaisu, en tiedä, mutta edustaja Mustajärvi ja edustaja Meri toivat kyllä hyviä asioita ja argumentteja esille koskien kuntien omia mahdollisuuksia. Me rakennamme kunnissa infraa kaivoksille. Se infran rakentaminen, koulujen perustaminen ja niin edelleen on kuntien kontolla, ja siinä mielessä kaivosyhtiöiltä pitäisi ehkä enemmän edellyttää sitä, että tämä perusinfran kustantaminen ei olisi kunnille niin raskasta vaan että kaivosyhtiöt osallistuisivat aktiivisemmin siihen.

Mutta erityisen tärkeänä, arvoisa puhemies, pidän sitä, että tämä jälkihoito olisi niin hyvin hallinnassa, että ne varat riittävät, jolloin se tarkoittaa, että vaikka kaivosyhtiö ei ehkä kulukustannusrakenteensa vuoksi vuosikausiin saa viivan alle positiivista tulosta, vaan ne poistot, jotka ovat tulleet siitä toiminnan aloittamisesta, rasittavat tulosta, niin jopa siitä pitäisi jo pystyä ottamaan niin, että kuntien infrarakentamiseen tulisi tuloutusta. On täysin kestämatöntä, että meille tulee kaivoksia, joilla eivät ole nämä kaikki asiat kunnossa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2017 vp

14.29 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Haluan myös olla kiittämässä hallitusta tästä esityksestä. Käsittelyssä oleva kaivoslain muutos on jälleen yksi esitys, jolla lunnastetaan hallitusohjelman lupausta normitalkoista ja järkevämmästä sääntelystä.

Tämä on tarpeen, sillä muutama vuosi sitten tapasin australialais-kanadalaisen kaivosalan yhtiön edustajan, joka sanoi, että hän hankki Suomesta ja Ruotsista yhtä aikaa maata, minkä jälkeen prosessi lähti käyntiin, ja siinä vaiheessa kun Suomessa oli vasta poraukset käynnissä, tämä tehdas oli tuottanut jo pitkään voittoa Ruotsissa. Hän sanoi kahdeksi suurimmaksi syyksi seuraavat: Suomessa kaavoitus- ja lupaprosessit ovat äärimmäisen kankeita ja hitaita, ja toinen, itse asiassa mielenkiintoinen, huomio oli se, että siinä suhteessa, kun Ruotsissa kysytään, kuinka voisitte tulla tänne alueelle toimimaan, ja ollaan palvelulähtöisiä, Suomessa tätä viranomaiset eivät vielä ymmärrä.

Ja tästä syystä haluaisinkin ministeriltä kysellä sen hallitusohjelman kirjauksenkin perään, jossa nimenomaan toivotaan enemmän asiakaspalvelulähtöisyyttä meidän viranomaisilta: miten tämä prosessi kaiken kaikkiaan on etenemässä?

14.31 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa herra puhemies! Hyvä, että tämän esityksen myötä näitä prosesseja sujuvoitetaan. Meillä kaivannaisteollisuus elää nyt ihan hyvää kautta ainakin tuolla Lapissa: Suurikuusikon kultakaivos, Euroopan suurin kultakaivos, voi hyvin, samoin kuin Sodankylän Kevitsa.

Olisin kiinnittänyt samaan huomiota, mihin edustaja Mustajärvi edellä, eli siihen tulo-kertymään, mitä kunnille jää tästä, eli tähän kaivosveron puutteellisuuteen. On totta, että kunnat joutuvat satsaamaan asuntoihin, liikenneinfraan, kaavoitukseen ja moniin muihin seikkoihin tämän kaivosteollisuuden myötä. Ja olisi ihan kohtuullista, että kunnalle tulisi oma osuus. Tämä kaivostoiminta on yli rajan tapahtuvaa toimintaa, ja silloin ei minusta auta vain se, että on kotimainen kaivannaisvero, vaan pitäisi suunnitella ihan yhteistä pohjoismaista veroa. Mutta tietenkään tämä vero ei saa olla niin raskas, että nämä investoinnit jäävät tekemättä, koska kyllä nämä ovat tärkeitä työpaikkoja meille. Ja onneksi monia lupavia esiintymiä on myös nyt löytymässä.

Toisen asian ottaisin esiin: Kullankaivajien osalta päädyttiin yhdeksän vuoden siirtymäsäännökseen, mutta toivoisin kyllä, että sitä voitaisiin pidentää tuonne 15 vuoteen. Tällä ratkaisulla aikanaan eduskunnan tahdon mukaisesti puututtiin voimakkaasti omaisuuden suojaan — nämä kaivajat ovat kuitenkin tehneet investointeja, ja niitten kuolettamiseen menee oma aikansa. Samoin kuin sitten tietenkin näitä löytöjä pitäisi hallitusti hyödyntää, ettei tule tämmöistä ryöstöviljelyn makua, koska siellä ovat sitten nämä aikataulut tai deadline niin sanotusti paukkumassa jossakin kohtaa. Ettei mene sitten siihen hallitsemattomaan tilanteeseen.

Ja ympäristönäkökohdat ovat luonnollisesti tärkeitä myös: että entisöidään sitten nämä, missä on kaivettu.

14.33 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! On erittäin harmittavaa, että huonosti toimineet kaivokset ovat paitsi saastuttaneet ympäristöä myös saastuttaneet koko tätä kaivos-toimialaa. Samaan aikaan meillä kuitenkin on lukuisia erittäin hyvin ja vastuullisesti toimivia kaivoksia ja kaivosyhtiöitä ympäri Suomea. Meillä on myös Kestävän kaivostoiminnan verkosto, joka tekee erittäin tärkeää ja hyvää työtä, ja uskon, että tulevaisuudessa, kun hyödynnetään aina paras käytettävissä oleva teknologia ja tekniikka, pystytään yhdistä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2017 vp

mään kyllä puhdas ympäristö ja kaivostoiminta, ja tämä on minusta välttämätöntä. Pitää puhua vihreästä kaivostoiminnasta, green mining, ja uskon, että se on mahdollista.

Tämä esitys, mikä nyt meillä on käsittelyssä, on erittäin hyvä. Sitä pitää kiittää. Se on osa byrokratian purkamista ja tuo joustavuutta tänne ja jouhevuutta säännöksiin. Mutta tässä keskustelussahan on monta muuta tähän toimialaan liittyvää asiaa nostettu esille. Muun muassa edustajat Mustajärvi ja Ojala-Niemelä ovat ottaneet esiin tämän kaivosveron tai vastaavan, ihan ymmärrettävistä syistä, koska kaivostoiminta on niin suhdanneherkkää, että kun jollekin pienelle paikkakunnalle tulee kaivos ja kunta joutuu satsaamaan infraan, päiväkoteihin, teihin ja muihin, niin sillä on valtavan suuri riski, koska voi olla, että yhtäkkiä kaivos lähteekin pois, kun maailmanmarkkinahinnat romahtavat. Kunnalle jää kuitenkin tämä investointi jäljelle. Sen takia varmasti on syytä — ei ole tämän lain kohta miettiä sitä — pitkällä tähtäimellä miettiä, voisimmeko me tätä tilannetta parantaa. Ja jos tällainen kaivosvero tai esimerkiksi se malmin maailmanmarkkinahintaan sidottu maksu tulisi, joka ei kuitenkaan olisi liian kova, niin että se estäisi kaivostoiminnan harjoittamisen Suomessa, niin tämä maksu pitäisi suunnata nimenomaan kunnalle, ei valtiolle niinkään kerätä, koska kunta kantaa tässä sen suurimman riskin.

14.35 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kaivosasia on Suomelle todella suuri talouskysymys, ehdottomasti suurimpia. Mitä tulee tähän lakiesitykseen, mikä on nyt keskustelussa, niin tämä on hyvä esitys, linjassa hallitusohjelman kanssa, niin kuin sanoin, mutta se on myös merkki siitä, että meillä kaivoksien lainsäädännöstä pidetään huolta. Mitään semmoista villiä tilannettahan ei ole, mutta se, mitä minä toivon, on se, että edelleen oltaisiin tällä byrokratianpurkulinjalla ja aidosti vähennettäisiin kaivoksiin liittyvää paperisotaa, koska se on Suomen kansantalouden kannalta aivan tuhoisaa, että meillä käytännössä tällä valtavalla byrokratialla ja turhalla paperisodalla on tuhottu tästä maasta yksi elinkeino, kaivostoiminta. Käytännössä Suomessa ei ole isoja kaivosyhtiöitä yhtään. Muutama junioriyhtiö toimii, ja niille kyllä pitää hattua nostaa, ne ovat todella sitkeitä. Suurin osa niidenkin pääomasta muuten tulee ulkomailta, niin että en nyt ihan äkkiä osaa sanoa, onko yhtään täysin suomalaisella rahalla toimivaa, mutta niitä on todella vähän, jos ollenkaan.

Mitä edustaja Myllykosken puheenvuoroon tulee, hän puhui ansiokkaasti jälkihoitamisesta, kun kaivostoiminta aikanaan loppuu. Jos nykyisin louhitaan niin sanotusti tunnelien kautta malmia sieltä maan uumenista, niin käytännössähän kivikasoja ei jää, koska kaikki se raakakivi ja ylijäämäinen kivi ajetaan takaisin sinne tunneleihin ja se ei jää maan pinnalle näkösalelle ollenkaan. Esimerkiksi kotikuntani kultakaivoksessa Pampalossa Ilomantissa ei kyllä kivikasoja näe. Kun kaikki kivet, mitä sieltä prosessista yli jää, ajetaan takaisin sinne tunneleihin, niin ne häviävät sinne. Sitten siihen avolouhokseen, mikä on, tulee joskus maailmassa, kun kaivostoiminta loppuu, erittäin hyvä lampi, ja siellä sorsamiehet ja -naiset voivat käydä sorsametsällä tai uimassa tai mitä vain. Eliikkä ei siellä mitään maailmaa kaadu, eikä siellä maailma pilaannu. Se vain palaa sitten luonnontilaan, ja sillä sipuli.

Sitten Suomen kannalta tässä kaivoslainsäädännössä yleensä on se valtava ongelma, että on lainsäädännöllä, erilaisilla ympäristömääräyksillä ja muilla lainsäädännön pykälillä tehty suomalaisten yhtiöiden toiminta kannattamattomaksi valtavan byrokratian ja hirvittävän kalleuden takia. Onhan se kummallinen paradoksi, suorastaan valtava ihmetyksen aihe. Suomen kallioperä tunnetaan parhaiten maailmassa. Geologian tutkimuskeskuksella on toista sataa vuotta, varmaan 150 vuotta, vanha perinne. Suomen kallioperää on tutkittu

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2017 vp

100—200 vuotta, en ihan tarkkaa vuosimäärää tiedä, mutta veikkaan, että noin 150 vuotta, ja Suomen kallioperä tunnetaan maailman valtioista kaikista parhaiten, ylivoimaisesti parhaiten. Meillä on hyvin tarkka tuntemus Suomen kallioperästä, ja se on Geologian tutkimuskeskuksen ansiota. Tälle pohjalle on näitä kaivoksia sitten ruvennut syntymään, kun tunnemme geologian meidän maassamme erittäin hyvin. Totta kai siellä on vielä tutkimattomia alueita, tarvitaan syvätutkimusta, syväalmiota löytyy todennäköisesti paljon helpommin kuin me tiedämmeekään ja erittäin arvokkaita metalleja. Mutta se, mikä tässä on ongelma, on se, että erilaisilla toimenpiteillä on aiheutettu se, että kaikki se malmiosta menevä jättiläismäinen hyöty valuu ulkomaille.

No, mitä tapahtuisi sitten, jos edustaja Myllykosken ja monen muun käyttämissä puheenvuoroissa mainittu kaivosvero säädettäisiin? Sehän aiheuttaisi sen, että ne kaivostojen ulkomailta, joilla on sitä rahaa tulla Suomeen yrittämään ja ottamaan riskejä, kun itse olemme itsemme ajaneet ulos markkinoilta, harkitsisivat vielä tiukempaan, tulevatko olenkaan. Kaikki köyhemmät malmiot jäisivät louhimatta, ja vain ne parhaat aarteet, mitä löytyy, poimittaisiin sieltä, parhaimmat malmiot arvokkaimmista metalleista — kaikki muu jäisi hyödyntämättä.

Elikkä kaivosvero aiheuttaisi sen, että työpalkat, investointipalkat ja monet muut investointituotot, verot, sosiaaliturvamaksut, joita palkkojen yhteydessä maksetaan, jäisivät täysin tulematta. Ja muistakaa, hyvät ystävät, arvoisat edustajakollegat, että Suomeen on kaivostoiminnan ansiosta luotu erittäin korkeatasoinen kaivosteknologian, metallurgian tuotanto, teollinen toiminta. Meillä on porausautomaatteja tuottavia firmoja, kehitetty erilaisista kaivoksen kalustoa, kuljetuskalustoa, kaivostunnelissa louhintaa varten olevaa kalustoa, joka on maailmankuulua, erittäin korkeatasoista. Sitten meillä on vedenpuhdistustekniikkaa, meillä on kivien käsittelytekniikkaa, meillä on malmien jalostustekniikkaa. Kaikki tämä on syntynyt kaivostoiminnan sivutuotteena. Jos me 30 vuotta tätä prinsessa ruususen unta vielä nukumme, niin kaikki tämä tästä maasta häviää. Millä me sitten elämme? Luulen, että EU-projekteja sitten ei kannata enää lähteä hakemaan, kun semmoista tuskin enää tällä menolla onkaan.

Elikkä kyllä minä olen, arvoisa puhemies, erittäin huolissani tästä suomalaisesta mentaliteetista, että kaikki ne suuret rikkaudet, mitä meillä on, annamme ulkomaille tai sitten kotimaassa teemme niiden käytön mahdottomaksi. Jos puhemies sallii, niin teen rinnastuksen, että kun kaivostoiminta on tällä äsken mainitulla toiminnalla tehty näin vaikeaksi, niin samaahan me olemme koko ajan tehneet maataloudelle, ja koko ajan me puhumme puhtaasta ruuantuotannosta ja erinomaisista olosuhteista Suomessa, mutta eipä taida olla tässä maassa karmeammin hallinnoitua ja byrokratialla melkein tapettua elinkeinoa kuin maatalous.

14.40 Jutta Urpilainen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Leena Meri viittasi viime vaalikaudella tehtyyn kirjalliseen kysymykseen ja siitä annettuun vastaukseen, ja hän omassa puheenvuorossaan veti mutkia hieman suoriksi, joten lienee syytä täsmentää.

Eli todella viime vaalikaudella kartoitettiin erilaisia kaivosveron malleja, mutta silloin poliittinen johtopäätös, joka tehtiin sekä valtiovarainministeriössä että työ- ja elinkeinoministeriössä mutta myöskin koko hallituksen keskuudessa, oli se, että mikäli kaivosvero otettaisiin käyttöön, sillä arvioitaisiin olevan negatiivisia vaikutuksia kaivannaisteollisuudelle, kaivostoiminnalle ja ennen kaikkea mahdollisuudelle saada uusia investointeja Suo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2017 vp

meen. Tästä syystä vastasin kirjallisessa kysymyksessä, että päätöksiä veron käyttöönottoa tai varsinaisen valmistelun käynnistämisestä ei ole tehty.

On hyvä myöskin muistaa, että kaivostoiminnan harjoittaja maksaa louhintakorvausta maanomistajalle, hän maksaa kiinteistöveroja ja myöskin veroa elinkeinotoiminnasta saaduista tuloista. Eli ilman veroja ei myöskään kaivosteollisuus tai kaivannaisteollisuus Suomessa toimi. Sehän, halutaanko sitten tällä vaalikaudella ottaa käyttöön kaivosvero, on täysin poliittinen päätös. Ja ehkä edustaja Meri vaikuttaa siihen, että perussuomalaiset hallituksessa sitten aktiivisesti ajavat kaivosveron käyttöönottoa. Tästä olisi tietenkin mielenkiintoista kuulla ministeri Lintilän näkemys: eli onko teidän arvionne se, että kaivosveron käyttöönotto olisi tässä tilanteessa oikea ratkaisu?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri on pyytänyt puheenvuoron, ja kun tässä mennään toista kierrosta, niin ehkä nyt myönnän hänelle tässä 3 minuuttia, ja sen jälkeen jatketaan näillä muutamilla pyydettyillä puheenvuoroilla.

14.42 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Puhemies! Pysin lähinnä vastaamaan niihin kysymyksiin, joita minulle tässä esitettiin.

Ensinnä edustaja Hassille, tuo 121 § eli laajentaminen: Kyllä minä uskon suomalaisiin viranomaisiin ja heidän harkintakykyynsä. Koska yleensä nämä laajennukset, mitä siellä tapahtuu, ovat hyvin pieniä eivätkä yleensä vaadi uutta kaivosturvallisuuspäätöstä, niin uskon, että viranomaisharkinnalla ne pystytään tekemään.

Mitä tulee sitten Natura 2000:n ja yvan täydentämisiin, niin siinä on haettu sitä, että parannetaan dokumenttien laatua. Nyt on tullut esille, että kun aikataulu on tiukka, niin ne dokumentit eivät ole laadullisesti niin hyviä kuin niiltä ja niitten kattavuudelta toivottaisiin ja edellytettäisiin.

Sitten tämä, mikä on tullut täällä useammassakin puheenvuorossa esille, eli tämä kaivosverohomma: Aivan kuten edustaja Lohi sanoi, niin se ei sinällään ole tämän lain asia. Minun mielestäni tässä pitää muistaa tämä kokonaisuus. 2011 tehtiin erittäin iso kaivoslain uudistus, se oli pitkäaikainen työ, joka tehtiin. Ja tämä laki on, sanotaanko, niiden kokemusten, niiden kommenttien, joita on tullut viranomaisilta, alan toimijoilta, pohjalta tehtyjä nimenomaan normien purkuja, joilla puretaan ylimääräisiä normeja ja saadaan taloudellisia huojuksia aikaiseksi.

Sitä, saammeko me Ruotsia näillä kiinni, en uskalla luvata, mutta tämä on ehdottomasti askel oikeaan suuntaan. Me olemme valitettavasti hitaita, niin kuin tässä tuli myös edustaja Wallinheimon puheenvuorossa esille. Me olemme hitaita tässä. Tämä on kuitenkin asiakaslähtöisyyttä, kun parannetaan näitä edellytyksiä, mitä täällä on.

Edustaja Hoskonen peräsi sitä, että meiltä menevät ulos nämä kaivokset. Tämä on erittäin pääomavaltainen ala, erittäin pääomavaltainen, jossa rahalla ei kovinkaan äkkiä tule edes tuottoa. Ja hallituksella ei ole sellaista linjausta, että hallitus siirtyisi omistajaksi vahvasti kaivostoiminnan puolelle, kuten ei myöskään kaivosverosta, mistä edustaja Urpilainen tässä kysyi. Meillä ei ole sellaista tässä tulossa.

Mutta mielestäni tämä kuitenkin kokonaisuutena on hyvä suuntaus normien purkamiseen, selkeästi taloudellisia säästöjä saadaan ja saadaan sujuvoitettua toimintaa vaarantamatta kuitenkaan ympäristöllisiä tekijöitä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2017 vp

14.45 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa herra puhemies! Erään kaivosyhtiön suusta viime kaudella tuolla talousvaliokunnassa kuultuna: sanoivat, että seitsemän vuoden lupaodotusprosessia parempi olisi sekin, että tulisi kuuden kuukauden jälkeen kielteinen päätös. Eli kun pidetään näitä investoijia näin pitkässä hirressä, niin on varmasti ihan oikein, että tässä hallituksessa ryhdytään päämäärätietoisesti sujuvoittamaan tätä lupaprosessia, ja se ei tarkoita, että se olisi huonompaa valmistelua, vaan kyllä meidän pitää nähdä tässäkin tapauksessa se, että nämä ulkolaiset investoijat sitten voivat tänne tulla.

Edustaja Hoskoselle: jos emme nyt aivan kotimaista ole täällä, niin kyllä meillä Outokummulla on Kemin kromikaivos vielä, josta nyt kuitenkin katsotaan, että meillä valtion omistusta siellä merkittävässä määrin on.

Edustaja Urpilainen toi tämän kaivosveron toisessa kulmassa, ja siihen ministeri jo vastasikin. Nyt pitäisi olla oikeastaan valtiovarainministeri Orpon tämä kommentti kuulemassa, sillä tärkeintä on se, että kun meillä kaivoksia Suomessa verotetaan, niin tukkisimme ne porsaanreiät, joita tällä hetkellä on. Me voimme siirtää: emme suoraan täältä kaivoksesta Kanadaan tulevaa tuloutusta, mutta voimme tehdä sen reitin siten, että tuloja siirretään Ruotsissa olevaan tytäryhtiöön, jonka kautta sitten ilman veroja on mahdollista siirtää näitä tuloja sinne kanadalaiselle kaivosyhtiölle. Ja tässä olisi tärkeä pointti, joka pitäisi nähdä, että tämä reitti voitaisiin sulkea ja se verotus tapahtuisi täältä — kaikki varanto, mikä täältä siirretään, verotettaisiin Suomessa.

14.47 **Leena Meri ps:** Arvoisa puhemies! Hyvä, että tulee laaja-alaista keskustelua. Edustaja Urpilainen totesi, että vedän mutkat suoraksi. No, ehkäpä hän itsekin hieman syyllistyi siihen, koska hän luki tästä kirjallisesta vastauksestaan vain tämän viimeisen lauseen, mutta jätti kuitenkin mainitsematta tämän, että hallituksen mahdollisia jatkotoimenpiteitä varten valtiovarainministeriössä kuitenkin kartoitetaan kaivostoimintaan kohdistuvan mahdollisen veron osalta alustavia veromalleja. Elikkä kuitenkin kartoitusta siellä on tehty, ja olisi ollut kiva kuulla vähän laajemmin, mitä ne ovat, eikä vain sitä, ettei ole tehty. Lisäksi minulle jäi nyt sitten epäselväksi, mikä SDP:n oma kanta tähän kaivosveroon on.

Mutta mukavaa oli kuulla, että ainakin edustaja Lohi oli sillä kannalla, että tätä asiaa voisi selvittää, ja erityisesti kuntaanhan nämä ongelmat monesti tulevat, niin kuin täällä esitettiin, päivähoiton, infran ja monen muun merkeissä. Toisaalta taas edustaja Hoskonen keskustasta tuntui olevan sillä kannalla, että tätä ei olisi järkevää tehdä. Mutta kuitenkin maailmalla näitä erilaisia rojalteja ja kaivosveroja on, ja minusta meidän pitäisi tätä selvittää. Täällä todettiin, että silloin aikaisemmin tällainen lopputulema on ollut, mutta maailma muuttuu, ja tästä voisi uudestaan keskustella. Tämä kuitenkin herättää paljon keskustelua, ja minusta se ei ole vastaus, että päätöksiä ei ole tehty veron käyttöönotosta. Tästä olisi hyvä keskustella laajemminkin, mutta itsekin olen samaa mieltä, että täällä pitäisi olla paikalla valtiovarainministerin itse.

14.49 **Jutta Urpilainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kannustan ystävällisesti kollegaa tarkkuuteen, koska omassa puheenvuorossani mainitsin erityisesti sen, että näitä kaivosveromalleja on tutkittu, mutta tehtiin poliittinen päätös, että ei kaivosveroa valmistella, koska silloin arvio hyvin laajasti oli se, että sillä olisi kielteisiä vaikutuksia. Eli kannustan tarkkuuteen ja myöskin oikeaan siteeraukseen. [Leena Meri: Mutta mikä se kanta oli?]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2017 vp

14.49 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa puhemies! Kaivosteollisuus, kaivannaisteollisuus, on kaiken kaikkiaan Suomelle elintärkeä. Suomalainen maaperä mahdollistaa erityyppistä kaivannaisuutta, ja tätä raaka-ainetta käytetään muun muassa kemianteollisuuden ja metsäteollisuudenkin liitännäisenä, ja pidän sillä lailla sitä tärkeänä.

Louhinta-ala kaiken kaikkiaan työllistää Suomessa merkittävän määrän ihmisiä, ja itse haluaisin painottaa tätä teollisuutta. Louhintalaitteitten valmistusteollisuus on Suomessa erittäin korkealla tasolla ja kansainvälistä vientituotetta, joten tältäkin osalta kaivoslain Suomessa täytyy olla päivitetynä, jotta säilytämme kilpailukyvyn tällä sektorilla.

14.50 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Aivan kuten edustaja Urpilainen täällä aikaisemmin totesi, kyllähän kaivosala maksaa veroja, aivan samalla tavalla kuin mikä yritystoiminta tahansa Suomessa. Maksetaan kiinteistöveroja ja maksetaan myös yhteisövero aivan samalla tavalla kuin mikä tahansa yritystoiminta, vaikka monesti julkisuuteen annetaan myös väärä mielikuva siitä, että kaivokset eivät maksa mitään veroa tänne Suomeen.

Minusta oli varmasti ihan perusteltua silloin tehdä tämä selvitys ja poliittinen linjaus, ettei kaivosveroa tullut, mutta varmasti sitä jatkuvasti joudutaan miettimään, pitääkö tehdä uudelleenarviointia. Mutta tämä toimiala on hyvin herkkä, niin kuin me olemme huomanneet, ja kun valtiotakin ymmärrettävistä syistä pyydetään vähän niin kuin apuun tälle toimialalle, että pitäisi olla suomalaista omistusta, joka on minusta kannatettava ajatus, niin tässäkin voi ehkä vähän todeta, että meillä on siitä myös toisenlaisia esimerkkejä. Onhan meillä tällä hetkellä valtion pääomistinen kaivostoiminta, tuo Terrafame ja Talvivaaran kaivos, eikä se ole paras esimerkki kaivostoiminnasta.

Kun niitä malmiesiintymiä on — vaikka niitä on ympäri Suomea — ennen muuta Pohjois-Suomessa ja Lapin alueella, niin täytyy todeta, että me Lapissa uskomme siihen, että meidän tulevaisuuden mahdollisuutemme, yksi mahdollisuus, on myös kaivostoiminta, malmitoiminta, matkailun ja metsäteollisuuden ja muitten elinkeinojen ohessa. Me pysytymme yhteensovittamaan nämä, mutta ympäristön pilaamiselle pitää olla tiukka nollatoleranssi. Kukaan ei halua sellaisia kaivoksia, jotka pilaavat luontoa. Kaivoksilla on aina siinä alueella, mihin se perustetaan, ympäristövaikutuksia — se on selvä. Mutta sille, että laajemmin lähdettäisiin pilaamaan meidän ympäristöämme, pitää olla nollatoleranssi, ja kukaan ei sitä halua. [Puhemies koputtaa] Me uskomme, että kuitenkin tämä on mahdollista tulevaisuudessa, ja näitä mineraaleja pitää meillä kestäväällä tavalla hyödyntää.

14.52 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Tuohon puheenvuoron loppuun on hyvä yhtyä, kaivostoiminta on merkittävä ala meillä. Tietenkin tärkeitä ovat sen työllisyysvaikutukset, mutta samaan aikaan on aina muistettava tietenkin se, että ympäristön kannalta täytyy olla nollatoleranssi sen suhteen, että ympäristöä ei voi pilata.

Puhemies! Pyysin tämän puheenvuoron siksi, kun minua rupesi askarruttamaan tämä käyty keskustelu ja mielipiteiden vaihto nimenomaan siitä näkökulmasta, mikä on hallituksen kanta tähän asiaan. Nimittäin nythän käymme kevättä, jossa esimerkiksi kehysriihet koittavat ja pitää tehdä aika isoja talouslinjauksia. Varmaan keskustelussa on niin menopuoli kuin tulopuolikin, verot, kaikki tämä kokonaisuus. Tässä on nyt tullut hieman ristiriitaista näkemystä sen suhteen, että ministeri Lintilä totesi, että kaivosveroa ei ole suunnitteilla, ja toisaalta puheenvuoroja tulee myös keskustasta, että voisi selvittää. Sitten

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2017 vp

edustaja Meri perussuomalaisena aika vahvasti otti kantaa sen puolesta, että tämä kaivosvero tulisi ottaa käyttöön.

Nyt minä haluaisin, puhemies, että hallitus tässä tilanteessa voisi selkeyttää omaa linjaansa ja tulla ulos sen kanssa, mikä on hallituksen näkemys tällä hetkellä tässä poliittisessa tilanteessa, tässä taloustilanteessa kaiken kaikkiaan tämän kaivosveron suhteen, koska tässähän väistämättä jää kuulijalle hieman hämmentynyt olo ja epäselvä vaikutelma siitä, mitä hallitus kaiken kaikkiaan aikoo tämän asian suhteen tehdä, koska kuitenkin näitä puheenvuoroja on puolesta ja vastaan. Tietenkin, jos voisi sanoa kauniisti, sehän on meillä aika tuttua, että hallituksella on saattanut olla tällä kaudella myös muita esimerkkitalanteita, missä sisäisesti ollaan hieman eriäviä mielipiteitä esitelty puolin ja toisin, mutta tietenkin tässä tapauksessa olisi hyvä saada selvennystä. En minäkään, puhemies, olisi pahaksi pistänyt, että ministeri Orpo olisi erityisesti tässä tilanteessa ollut tässä salissa paikalla.

14.54 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tässä hallituksen linjaa kysyttiin, niin täällä nyt ei satu olemaan ministeriä enää paikalla, mutta täytyy todeta, että vaikka tässä ovat hallituspuolueitten edustajat varmasti omia näkemyksiään tuoneet eriasteisesti, niin kyllähän ministeri Lintilä kertoi yksiselitteisesti, mikä on hallituksen linja, eli hallitus ei valmistele kaivosveroa eikä sitä ole suunnitteilla ottaa käyttöön tällä hetkellä.

14.55 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Todella, mitä tulee kaivosveroon, kiinnostavintahan on, mikä on hallituksen ja hallituspuolueiden kanta. Kun edustaja Meri sitä peräänkuuluttaa, niin mikä on perussuomalaisten kanta, onko tästä asiasta yritetty neuvotella hallituksessa, se olisi kiinnostavaa.

Viime hallituksen päätökset tiedetään. Itse olen hiukan pahoillani siitä, että kaivosveroa ei tullut. Siinähan ei ole kysymys siitä, että luultaisiin, etteivät kaivokset mitään veroja maksa, vaan siitä, tulisiko maksaa veroa siitä uusiutumattomasta luonnonvarasta, jota kaivokset Suomen maaperästä kaivavat.

Mutta varsinaisesti pyysin puheenvuoroa kommentoidakseni ministeri Lintilän vastaus ta ensimmäiseen puheenvuorooni ensinnäkin tästä viranomaisen harkintavallasta silloin, kun kaivosta laajennetaan. Olen hänen kanssaan samaa mieltä siitä, että silloin kun on kyse pienistä laajennuksista, niin harkintavalta on ihan ok. Kuitenkaan mielestäni ei merkitsisi mitään epäluottamusta suomalaisten viranomaisten kykyyn ja kansalaiskuntoon, jos laissa tai asetuksessa olisi kriteerejä sille, minkä tyyppisissä tapauksissa näitä menettelyjä voidaan oikaista.

Mitä tulee Natura- ja yva-asiakirjoihin ja niiden jättämiseen sen lupahakemuksen jälkeen, on hyvä tavoite, että ne paperit ovat kunnossa, mutta ei se voi olla tärkeämpi tavoite kuin se, että kansalaiset voivat vaikuttaa ja että kansalaisilla huomautuksiaan esittäessään on kaikki relevantti tieto. Toivon, että talousvaliokunnassa tämä kysymys otetaan huolellisesti käsitteilyyn.

14.57 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä kyseltiin perussuomalaisten kantaa. Tuossa kun nyt äkkiä katsoin, niin ainakin internetissä vuoden 2013 vaihtoehtobudjetissa me olemme ehdottaneet kaivosveroa, joskin olemme toivoneet, että se olisi sen tyyppinen, että sillä ei tietysti yritystoimintaa tukahdutettaisi. En itse ole hallitusneuvotteluissa ollut, niin että en tiedä, mitä kaikkea siellä on keskusteltu, mutta yksit-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2017 vp

täisenä kansanedustajana haluan nostaa erilaisia asioita esille, ja tämä on ollut myös perussuomalaisilla keskustelussa, ja näin.

14.57 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Viime vaalikaudella tehtiin selvityksiä erilaisista mahdollisista malleista kaivosveroon liittyen, ja kyllä niiden kohdalla todettiin, että enemmän tulisi ongelmia ja haittoja ainakin niillä ehdotetuilla malleilla, joten hyvin tarkasti mahdollista kaivosveroa tulisi sitten tutkia ja harkita.

Mutta kyllä itsekkin pidän ihan perusteltuna sitä huolta ja kysymystä, mikä täällä on esitetty, että Suomen maaperän rikkauksien voitot menevät ulkomaisten yritysten kautta ulkomaille. Siinä mielessä tietenkin toivoisin sitä, että suomalaiset yritykset voisivat tässä menestyä.

Kaivosteollisuuden toimintaedellytyksistä on todellakin syytä pitää huolta. Kaivosteollisuus on, valitettavasti, viime vuosina kärsinyt maineensa puolesta, ja on todella tärkeää, että ympäristönäkökohdat huomioidaan ja ympäristöstä pidetään hyvää huolta.

Toivon, että tätä lakiesitystä huolellisesti valiokunnassa tutkitaan ja pohditaan. Sinänsä ne perustelut, jotka tälle esitykselle on esitetty tarpeettoman sääntelyn purkamiseksi ja niiden käytännön tilanteiden torjumiseksi, joissa kaivoslakiin kirjatut menettelyt ja velvoitteet ovat tarpeettoman raskaita, mielestäni kyllä vaikuttavat ihan perustelluilta. Eli tietyissä tilanteissa viranomaisten tarveharkintaa ja harkintavaltaa on syytä lisätä.

14.59 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Vielä tähän kaivosveroon: Me äsken kuulumme, että perussuomalaisilla on ollut vaihtoehtobudjetissa tästä kirjaus ja he ovat olleet tätä halukkaasti edistämässä. Nyt tietenkin tulen siihen kysymykseen, minkä edustaja Hassi tuossa aiemmin kysyi, mikä tietenkin on mielestäni tärkeä kysymys, että olennaisiahan tässä tilanteessa ovat nimenomaan nyt sitten hallituspuolueiden näkemykset ja hallituspuolueiden käsitykset siitä, miten asian suhteen tulee edetä. Edustaja Hassi kysyi tuossa, että onko sitten tuotu tämä asia, jota on ikään kuin ajettu, esiin näissä neuvotteluissa. Sehän on hyvin tärkeää, että siinä vaiheessa, kun hallitus sitten kantojaan ratkaisee, tuodaan ainakin esille ja neuvotteluun niitä asioita, joista ollaan puhuttu. Yksi, mikä tulee mieleen ja mistä olemme aika usein täällä puhuneet, oli se, kun perussuomalaiset lupasivat ennen vaaleja, että tulisi tällainen verovähennys kehitysyhteistyölahjoituksille, ja vieläköän emme ole saaneet vastausta siihen, onko tämä malli tuotu neuvotteluun siellä hallituksessa, kun siitä kovasti puhuttiin. Sillä lailla yleisesti tietenkin olisi hyvä tietää, mikä on keskustelu- ja neuvottelutilanne hallituksessa sisäisesti ollut tämän suhteen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.